

PODSUMOWANIE

PoMOCna KAWA #28

NOWELIZACJA USTAWY

O POMOCY OBYWATELOM UKRAINY

37 ORGANIZACJI WZIĘŁO UDZIAŁ W SPOTKANIU Stowarzyszenie Mudita, Centrum Praw Kobiet, Fundacja Kulawa Warszawa, Urząd Miasta Legnica, Fundacja Batorego, Unions Help Refugees, Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, Bank Żywności w Olsztynie, Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka, Związek Ukraińców w Polsce - okrąg w Przemysłu i inni.

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej na PoMOCnej Kawie

Gościnią na naszym spotkaniu we wtorek 23 maja 2023 była Kornelia Trubiłowicz, prawniczka ze Stowarzyszenia Interwencji Prawnej, w swojej praktyce udzielająca porad prawnych migrantom oraz uchodźcom. Przedstawiona przez prelegentkę prezentacja Ostatnia nowelizacja o pomocy obywatelom Ukrainy - informacje i wskazówki stanowiła okazję do rozmowy o zmianach prawnych, zwłaszcza jeśli chodzi o świadczenia przysługujące obywatelom Ukrainy mieszkającym w Polsce. **Poniżej krótkie podsumowanie prelekcji oraz prezentacja SIP do pobrania.**

Katalog świadczeń przysługujących dla osób z Ukrainy

Kornelia Trubiłowicz zwróciła uwagę, że w ostatniej nowelizacji specustawy [z kwietnia 2024 r. - przyp. red.] **nie zaszły znaczące zmiany w zakresie świadczeń socjalnych**, które mogą otrzymać uchodźcy z Ukrainy. Mogą oni ubiegać się o nie **bez posiadania Karty Pobytu**, co jest regulacją wyjątkową - inni cudzoziemcy muszą takową posiadać. **Świadczenia dostępne dla obywateli Ukrainy żyjących w Polsce są obecnie następujące:**

- świadczenie 300+,
- rodzinny kapitał opiekuńczy,
- świadczenie Dobry Start,
- świadczenie 500+,
- świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rodzinne,
- dofinansowania żłobka,
- świadczenia pieniężne i niepieniężne, przewidziane w ustawie o pomocy społecznej,

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej **przygotowało szczegółową broszurę dotyczącą świadczeń dla osób z Ukrainy** (w języku polskim i ukraińskim). Zachęcamy do zapoznania się z nią!

Potencjalne problemy

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej w ramach swoich działań udziela pomocy prawnej uchodźcom. Pozwala to prawnikom zespołu SIP na identyfikację potencjalnych **problemów związanych ze świadczeniami dla osób z Ukrainy w Polsce**. Kilka najistotniejszych przedstawiła Kornelia Trubiłowicz podczas PoMOCnej Kawy:

- **odmowa przyznania świadczenia podyktowana istnieniem uprawnienia do otrzymania analogicznego świadczenia w innym kraju**. Problem polega na tym, że samo uprawnienie do otrzymania świadczenia w innym kraju nie oznacza, że jest ono wypłacane ani że uchodźca podjął działania w celu jego otrzymania. **Ustawa powinna uzależniać odmowę przyznania świadczenia od faktu otrzymywania analogicznego świadczenia w innym kraju**, ponieważ samo istnienie uprawnienia nie tworzy żadnej kolizji interesów (można to porównać do sytuacji, w której polski sąd oddala pozew, ponieważ w kraju sąsiednim też można taki pozew złożyć);
- **dziecko/osoba wymagająca opieki ma status UKR, a osoba wnioskująca go nie posiada** – prelegentka SIP przywołała sytuację, w której ten sam organ w dwóch podobnych sprawach dotyczących wypłacania świadczeń raz odmówił wypłaty, ponieważ matka jako osoba wnioskująca nie miała wymaganego statusu UKR, a w kolejnym postępowaniu uznał, że nawet jeżeli wnioskodawczyni nie ma tego statusu, to wystarczy, aby dziecko go miało, ponieważ świadczenie jest przeznaczone dla dzieci. Takie praktyki urzędnicze pokazują, że zawsze warto odwoływać się od decyzji organu. Sąd administracyjny posiada bowiem możliwość szerszej wykładni przepisów;
- **pozbawianie statusu UKR w przypadkach, gdy wyjazd z Polski nie nastąpił na dłużej niż 30 dni**, co powoduje wstrzymanie wypłaty świadczeń;

- **wstrzymanie wypłaty świadczeń w związku z utratą numeru PESEL UKR** – utrata statusu UKR może wiązać się z błędem ludzkim (np. Straż Graniczna może nie zarejestrować daty powrotu do Polski, a wówczas po 30 dniach dochodzi do utraty statusu) albo systemowym lub rejestrem PESEL UKR (Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał informację o przypadkach, w których uchodźcy tracili status, choć wcale nie opuszczali terytorium Polski);
- **stosowanie różnych praktyk urzędowych, jeżeli chodzi o dostarczanie dowodów na przebywanie poza granicami kraju poniżej 30 dni** – nie istnieje jeden sposób akceptowany przez wszystkie urzędy w Polsce na podstawie specustawy, co powoduje, że w niektórych miejscach przekazanie dowodu na tę okoliczność może być trudniejsze;
- **różne terminy przywracania niesłusznie utraconego statusu UKR** – niektóre urzędy stosują zakres od dnia złożenia wniosku o przywrócenie. To nieprawidłowe działanie, ponieważ tworzy pewną „dziurę”, której powstanie może skutkować problemami w ciągłości świadczeń.

Możliwe działania i prezentacja do pobrania

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej podczas spotkania **przedstawiło wskazówki dla uchodźców, dzięki którym można zminimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia powyżej opisanych komplikacji:**

Możliwe działania:

- na przejściach granicznych prosić każdorazowo o stempel w paszporcie
- stanowisko SG: każdorazowo przy przekraczaniu granicy należy okazywać dokument pobytowy diia.pl oraz deklarować o zamiarze wjazdu w związku z korzystaniem w Polsce z uprawnień z ochrony czasowej, aby pozostać w rejestrze PESEL UKR
- od razu po powrocie do kraju upewnić się w rejestrze PESEL jakie widnieją dane (profil zaufany)
- niezwłocznie wyjaśnić sytuację z nr PESEL w urzędzie gminy i złożyć wniosek o przywrócenie PESEL UKR od daty wstecznej, wraz z dokumentami potwierdzającymi deklarowane fakty
- z wyjaśnioną sytuacją PESEL UKR wnioskować o wznowienie wypłaty świadczeń

Na ten moment brak sprawdzonego schematu działania.

PESEL UKR a
świadczenia

MIGRACJE • UCHODŹSTWO • PRAWA CZŁOWIEKA